

М.С. Одарченко, канд. техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)
Є.Б. Соколова, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ІНТЕГРОВАНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Жорстка конкуренція на світових ринках вимагає від учасників підприємницької діяльності йти в ногу із сучасними тенденціями, враховувати всі аспекти успішного функціонування і процвітання підприємства та узгодження взаємовідносин між виробниками, споживачами і суспільством в цілому. За таких умов удосконалення систем управління якістю на підприємствах, забезпечення населення безпечною високоякісною продукцією, турбота про навколишнє середовище та раціональне використання природних ресурсів, а також покращення умов праці персоналу на робочих місцях, – ось орієнтири, до яких повинні прагнути підприємства для підвищення власної конкурентоспроможності та позитивного іміджу. Саме для довіри та регламентації відносин між учасниками світового ринку (виробниками, споживачами, постачальниками) були розроблені та впроваджені міжнародні стандарти, зокрема серії ISO 9000, серії ISO 14000, ISO 22000, OHSAS 18000, HACCP та інші.

Використання даних стандартів дає змогу підприємству ідентифікувати сильні та слабкі сторони, провести порівняльну оцінку з узагальненими моделями, забезпечити основу для постійного поліпшення діяльності підприємства, провести заходи стосовно зовнішнього визнання.

Інтегровані управління якістю ефективні ще й тим, що сприяють якості продукції від вхідної сировини до випуску готової продукції; функціонування таких систем забезпечує не тільки якість управління процесами, але й технічну якість за рахунок роботи з документацією (актуалізація та придбання нових нормативних документів, випробування готової продукції, впровадження та сертифікація систем управління) та перевірка, калібрування засобів вимірювальної техніки.

Інтегровані структури підприємств – це виробниче й організаційне об'єднання підприємств, зв'язаних загальною участю у виробництві, продажі, споживанні єдиного кінцевого продукту. Вертикальна інтеграція охоплює постачальників матеріалів, виготовлювачів вузлів і деталей, збирачів кінцевого виробу, продавців і споживачів кінцевого продукту (вертикальна інтеграція) або злиття компаній, що мають технологічну спільність і випускають однорідну продукцію (горизонтальна інтеграція).

Елементами управління організаційною структурою можуть бути як окремі працівники (керівники, фахівці, службовці), так і служби або органи апарата управління, у яких зайнята та або інша кількість фахівців, що виконують певні функціональні обов'язки.

Підприємства, на яких впроваджена інтегрована система управління відзначаються високою культурою виробництва, орієнтацією на якісне та постійне виготовлення продукції, злагодженістю роботи персоналу всіх служб, а також бажанням постійного покращення та прагнення до міжнародного рівня.

До основних переваг від впровадження інтегрованої системи управління якістю відносяться, такі як розробка єдиної гармонізованої структури менеджменту, можливість суміщення ряду процесів (планування, навчання, внутрішніх аудитів тощо), постійне покращення результативності діяльності підприємства щодо досягнення поставлених цілей, зниження витрат на розробку та сертифікацію, підвищення мобільності та можливостей адаптації до умов, що змінюються, велика привабливість для зацікавлених сторін, інвесторів.

Процес розбудови інтегрованої системи якості є дуже складним і трудомістким. Але найважливішим при цьому є не набір усіх можливих сертифікатів, а забезпечення дієздатної інтегрованої системи управління якістю, де цілі і політика підприємства декларовані на папері, збігаються із реальними процесами, що відбуваються на підприємстві та за його межами. Етапу розроблення та впровадження ІСУ на підприємстві має передувати ретельний аналіз з боку керівництва сильних, слабких сторін організації, можливостей та загроз (так званий SWOT-аналіз), результатом якого має стати висновок щодо здатності організації виконати таку складну задачу.

З огляду на вищевикладене, впровадження інтегрованої системи управління дає змогу підприємству отримати серйозні переваги щодо:

- підвищення загальної конкурентоспроможності підприємства і підтвердження ефективності його діяльності на ринку;
- формування єдиної політики на підприємстві та забезпечення ефективного використання ресурсів;
- підвищення ефективності загального менеджменту підприємства і роботи персоналу;
- забезпечення більшої довіри до підприємства з боку замовників та споживачів;
- підвищення можливостей адаптації підприємства до ринкових умов, що змінюються;
- формування системи підготовки і розвитку персоналу тощо.